

ผลการจัดกิจกรรมการเล่นทรายที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
โรงเรียนบ้านโชคชัยพัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร
THE EFFECTS OF SAND PLAYING ACTIVITIES ON CREATIVE THINKING
OF PRESCHOOL CHILDREN AT BANCHOKCHAIPHATTHANA
PROVINCE SCHOOL IN KAMPHAENGPHET

¹จักรพันธ์ จันทรเจริญ และ ²พิภพ เสวกวรรณ

¹Chakkaphan Chancharoen and ²Phipop sawekwan

วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, ประเทศไทย
Northern Tak College, Thailand.

¹Chakkaphan.dear@gmail.com, ²Phipopsawekwan@gmail.com

Received: July 29, 2024; **Revised :**November 16, 2024; **Accepted :**December 28, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านโชคชัยพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 จังหวัดกำแพงเพชร ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นทราย กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัย ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 22 คน กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านโชคชัยพัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 1 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย คู่มือการจัดกิจกรรมการเล่นทราย และแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบเครื่องหมายผลการวิจัยปรากฏว่า เด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านโชคชัยพัฒนา ที่ได้ร่วมกิจกรรมการเล่นทรายมีความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

คำสำคัญ : กิจกรรมการเล่นทราย, ความคิดสร้างสรรค์, เด็กปฐมวัย

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก

²อาจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก

Abstract

The objective of this research was to compare creative thinking scores of preschool children BanChokchaiPhatthana province School in KamphaengPhet province before and after partaking in sand playing activities. The research sample consisted of 22 preschool children, aged 5 – 6 years, in an intact classroom of second year kindergarten level of BanChokchaiPhatthana Learn Community School in KamphaengPhet province during the second semester of the 2023 academic year, obtained by cluster sampling. The employed research instruments comprised a manual for organizing sand playing activities and a preschool children creative thinking test. Statistics employed for data analysis were the mean, standard deviation, and sign test. Research findings showed that the post-experiment creative thinking scores of preschool children who partook in sand playing activities were significantly higher than their pre-experiment counterpart scores at the .05 level of statistical significance

Keywords: Sand playing activities, Creative thinking, Preschool children

บทนำ

รัฐบาลได้เร่งพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี โดยเฉพาะการจัดการศึกษา ด้วยตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อให้อยู่สังคมได้อย่างมีความสุข เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า โดยรัฐบาลให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาทุกระดับ เริ่มตั้งแต่การศึกษาในระดับปฐมวัย ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เนื่องจากเด็กปฐมวัยเป็นวัยแห่งการวางรากฐานของการดำเนินชีวิตในอนาคต

การจัดการศึกษาปฐมวัยของประเทศไทยได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง โดยได้จัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ตามความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญา ลักษณะการเรียนการสอนเน้นการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพและความสามารถของเด็ก กอปรกับการศึกษาถึงพัฒนาการทางด้านสติปัญญาและการคิดของมนุษย์โดยเฉพาะด้านการคิดของเด็กปฐมวัยพบว่า เด็กวัยนี้มีพัฒนาการทางด้าน

สติปัญญาอย่างรวดเร็ว สมองของเด็กวัย 3-6 ขวบ เจริญเติบโตถึงร้อยละ 80 ของสมองผู้ใหญ่ (UNESCO, 1983) เด็กปฐมวัยเริ่มรู้จักใช้ความคิด ความเข้าใจและเหตุผลง่ายๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาด้านสติปัญญาขั้นสูงต่อไปหากเด็กได้รับการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัย จะช่วยพัฒนาด้านสติปัญญาเฉพาะความคิดสร้างสรรค์ได้เร็วขึ้น ดังที่ อารีพันธุ์ณี (2552) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของคุณภาพประชากรที่ต้องการให้มีการเสริมสร้างและพัฒนาตั้งแต่วัยแรกเริ่ม หากได้มีการพัฒนาเป็นอย่างดีคุณภาพเด็กจะดีในอนาคต สอดคล้องกับ Torrance (1962) ได้กล่าวไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ด้วยการสอน ฝึกฝนและการปฏิบัติที่ถูกรู้และถ้าส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กตั้งแต่เยาว์วัยได้เท่าใด ก็ยิ่งจะเป็นผลดีมากขึ้น เพราะช่วงวัย 6 ขวบแรกของชีวิตเป็นระยะที่เด็กมีจินตนาการสูง ศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์กำลังพัฒนา นับว่าเป็นช่วงวัยทองของชีวิตเด็กวัยนี้มีความอยากรู้อยากเห็นสนใจสิ่งต่างๆ รอบด้านและที่สำคัญสมองของเด็กมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วเทียบเท่าได้กับผู้ใหญ่

ในการจัดกิจกรรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ดังกล่าว ครูอนุบาลสามารถจัดกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย ทั้งการเคลื่อนไหวและจังหวะ การเล่นเสรี และกิจกรรมสร้างสรรค์ อาทิ การวาดภาพระบายสี การหยดสี การเป่าสี การฉีกตัดปะกระดาษ การปั้นดินน้ำมันการร้อยลูกปัด การพับกระดาษ เป็นต้น รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเล่นทราย ดังที่พัชร ผลโยธิน (2560) กล่าวว่า ทรายเป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติที่เด็กปฐมวัยชอบเล่น การเล่นทราย เป็นการเล่นที่มีคุณค่าช่วยพัฒนาประสาทสัมผัส กระตุ้นกล้ามเนื้อที่ใช้ในการเคลื่อนไหว เสริมสร้างจินตนาการและการเรียนรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และภูมิศาสตร์ สอดคล้องกับ สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2550) กล่าวว่า โดยทั่วไปเด็กชอบเล่นทรายมาก สามารถนำวัสดุอื่นในท้องถิ่นที่หาได้ง่ายและเพียงพอต่อความต้องการของเด็กอีกทั้งราคาไม่แพงมาประกอบการเล่นทราย เช่น กิ่งไม้ ใบไม้ เปลือกหอย ที่ตักทราย เป็นต้น จึงเหมาะที่จะนำมาจัดประสบการณ์การเล่นทรายเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้ นอกจากนี้อรณ สุวรรณपाल (2560) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเล่นทราย เป็นการจัดกิจกรรม ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่เด็กได้จับต้องสัมผัสกับธรรมชาติ มีความสำคัญช่วยให้เด็ก ได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ช่วยให้เด็กได้ใช้จินตนาการและความคิดของตนเอง ตกแต่ง ออกแบบตามจินตนาการ ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ขึ้นได้ การเล่นทรายส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเกิดการคิดหลายทิศทาง การคิดริเริ่ม การใช้จินตนาการ ในการคิดทำสิ่งใหม่ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน ตลอดจนการคิดปรับปรุงดัดแปลงสิ่งที่มีอยู่แล้วให้กลายเป็นสิ่งใหม่ที่ไม่ซ้ำกับใครโดยการนำเอา อุปกรณ์ประกอบการเล่นทรายมาผสมผสานกับจินตนาการ ประสบการณ์เดิม เป็นความคิดที่หลากหลาย คิดได้กว้างไกล นำไปสู่การคิดค้นสิ่งแปลกใหม่ ที่แตกต่างจากความคิดของบุคคลอื่นและมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ดังนั้นหากช่วงวัยนี้ได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมที่ยั่ว

ท้าทายและเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เด็กจะสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่และถึงขีดสุดของศักยภาพ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานที่ดีสำหรับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในวัยต่อมา หากเด็กได้รับการกระตุ้นและพัฒนาพลังแห่งการสร้างสรรค์จะทำให้เด็กมีอิสระทางความคิดมีความคิดที่ฉีกกรอบและสามารถหาหนทางในการที่จะสร้างสิ่งใหม่ๆ ออกมาได้เสมอ ดังนั้น การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการฝึกฝนให้เด็กสามารถคิดอย่างสร้างสรรค์จึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นคุณภาพในตัวของเด็กให้มั่นใจและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น วณิช สุธารัตน์ (2560)

จากผลการประเมินคุณภาพและการรับรองมาตรฐานการศึกษา รอบที่สาม สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2556) ของโรงเรียนบ้านโชคชัยพัฒนา ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนนี้พบว่า พัฒนาการทางด้านสติปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรฐานการมีจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ยังอยู่ในระดับที่ควรส่งเสริม และปรับปรุง เนื่องจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ยังอยู่ในระดับน้อย และโรงเรียนไม่ได้ จัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นทราย และไม่มีกระบะทรายให้เด็กได้เล่น ครูให้เด็กเล่นของเล่นที่จัดอยู่ทั่วไปภายในห้องเรียนเป็นส่วนมาก ไม่เห็นความสำคัญและไม่จัดกิจกรรมการเล่นทราย ให้กับเด็กและผู้ปกครองมีความคิดเห็นตรงกันว่าการเล่นทรายเป็นการทำให้สกปรกเปรอะเปื้อนจึงทำให้ไม่จัดกิจกรรมเหล่านี้ให้เล่นในกิจกรรมกลางแจ้ง

ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะจัดกิจกรรมการเล่นทรายเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนบ้านโชคชัยพัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร ทั้งนี้เนื่องจากทรายเป็นธรรมชาติรอบตัวเด็ก สามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ประกอบการเล่นได้ง่าย โดยเด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าทำสิ่งต่างๆ ด้วยตัวเอง ผลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางและเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นทราย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเล่นทรายที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านโชคชัยพัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร ได้ดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นเด็กอายุระหว่าง 5-6 ปีกำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาล ปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโชคชัยพัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 22 คน จำนวน 1 ห้องเรียนที่กำลังอยู่ศึกษาชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านโชคชัยพัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ คู่มือการจัดกิจกรรมการเล่นทรายเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายแนวทางจัดกิจกรรมการเล่นทราย ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเล่นทราย อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเล่นทราย การประเมินผล บทบาทครูในการจัดกิจกรรม และบทบาทของเด็กในการปฏิบัติกิจกรรมการเล่นทราย

2.2 แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์เด็กปฐมวัย แบบทดสอบชนิดรูปภาพ มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 วัดความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่นและความคิดริเริ่ม

ตอนที่ 2 วัดความคิดละเอียดลออ ใช้คำถามสั้นๆเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ประกอบการเล่นทรายตามความคิดสร้างสรรค์ของเด็กประกอบการใช้ของจริงและลักษณะการเล่นทรายเมื่อเด็กตอบคำถาม คณะผู้วิจัยเขียนคำตอบลงบนกระดาษคำตอบ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นทรายเป็นรายบุคคล

ผลการศึกษา

จากการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเล่นทรายที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านโชคชัยพัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร สรุปผล ดังนี้

1. การเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล

ก่อนการทดลอง						หลังการทดลอง					
คนที่	ความคิด คล่อง แคล่ว	ความคิด ริเริ่ม	ความคิด ยืด หยุ่น	ความคิด ละเอียด ลออ	รวม	ความคิด คล่อง แคล่ว	ความคิด ริเริ่ม	ความคิด ยืด หยุ่น	ความคิด ละเอียด ลออ	รวม	ผลต่าง คะแนน
1	13	8	6	1	28	29	16	13	3	61	33
2	12	9	5	1	27	27	15	10	2	54	27
3	13	10	4	1	28	27	16	15	2	60	32
4	8	6	2	0	16	14	10	5	1	30	14
5	15	8	8	1	32	28	17	13	2	60	28
6	12	7	9	2	30	24	16	11	3	54	24
7	11	9	7	1	28	29	15	3	2	59	31
8	15	10	4	2	31	27	16	11	3	57	26
9	19	7	6	1	33	30	14	12	2	58	25
10	16	8	8	2	34	29	15	12	3	59	25
11	12	7	5	1	25	25	16	10	3	54	29
12	17	8	4	1	30	32	14	12	2	60	30
13	11	8	8	2	29	22	16	14	3	55	26
14	20	7	4	0	31	32	12	9	1	54	23
15	17	8	6	2	33	28	14	10	3	55	22
16	18	9	7	1	35	28	15	13	2	58	23
17	9	9	5	2	29	22	14	9	3	48	19
18	18	11	8	0	37	32	16	15	3	66	29
19	10	6	4	1	21	20	12	10	3	45	24
20	15	7	3	1	26	27	14	11	2	54	28
21	12	6	4	1	28	27	13	9	2	51	23
22	17	6	4	1	28	27	13	9	2	51	23
รวม	310	174	120	24	638	585	318	247	51	1201	563
$\bar{X}$	14.09	7.91	5.45	1.09	29.00	26.59	14.45	11.23	2.32	54.59	25.29
S.D	3.38	1.41	1.97	0.68	4.61	4.24	1.77	2.31	0.72	7.28	2.67

จากตารางที่ 1 พบว่า ก่อนการทดลองเด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ในภาพรวมเท่ากับ 29.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.61 หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 54.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.28 เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า ก่อนการทดลองเด็กปฐมวัย มีคะแนนเฉลี่ยด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออเท่ากับ 14.09, 7.91, 5.45 และ 1.09 ตามลำดับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.38, 1.41, 1.97 และ 0.68 และหลังการทดลองพบว่า เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออเท่ากับ 26.59, 14.45, 11.23, และ 2.32 ตามลำดับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.24, 1.77, 2.31 และ 0.72

ตามลำดับ และเด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองเท่ากับ 25.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.67

2. การเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อน และหลังการจัดกิจกรรมการเล่นทรายเป็นภาพรวม แสดงดังตารางที่ 2 ดังนี้

ข้อ	คะแนนก่อนการทดลอง	คะแนนหลังการทดลอง	ความต่าง (D)
1	28	61	33
2	27	54	27
3	28	60	32
4	16	30	14
5	32	60	28
6	30	54	24
7	28	59	31
8	31	57	26
9	33	58	25
10	34	59	25
11	25	54	29
12	30	60	30
13	29	55	26
14	31	54	23
15	33	55	22
16	35	58	23
17	29	48	19
18	37	66	29
19	21	45	24
20	26	54	28
21	27	49	22
22	28	52	23
รวม	6.38	1.201	563
เฉลี่ย	29.00	54.59	25.29

จากตารางที่ 2 พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นทรายมีความคิดสร้างสรรค์ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองเมื่อนำคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมมาเปรียบเทียบกัน พบว่า คะแนนหลังการจัดกิจกรรมการเล่นทรายสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นทราย โดยมีคะแนนรวมก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นทราย 638 คะแนน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 29.00 และ มีคะแนนรวมหลังการจัดกิจกรรมการเล่นทราย 1,201 คะแนน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 54.59 ความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลองเป็น 563 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.59

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นทรายเป็นภาพรวม

คะแนนก่อน-คะแนนหลัง	N
ผลต่างเป็นค่าลบ	0
ผลต่างเป็นค่าลบ	22
ผลต่างเท่ากับศูนย์	0
รวม	22
สถิติทดสอบ	
	คะแนนหลัง-คะแนนก่อน
ค่านัยสำคัญ	.05

จากตารางที่ 3 พบว่าเมื่อนำคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นทราย มาเปรียบเทียบกับกันโดยแยกแต่ละองค์ประกอบ (ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิด ยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบเครื่องหมาย พบว่าเด็กปฐมวัยมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นทราย สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นทราย ทั้ง 4 ด้าน มีคะแนนเท่าเดิม 0 ด้าน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นทรายมีความคิดสร้างสรรค์ทุกองค์ประกอบสูงกว่าก่อนได้รับ การจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องผลการจัดกิจกรรมการเล่นทรายที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ลักษณะของกิจกรรมการเล่นทรายเป็นกิจกรรมที่ให้เด็กมีอิสระในการคิดสร้างสรรค์ ขณะเล่นทรายเล่นได้ทั้งทรายเปียกและทรายแห้ง โดยครูควรจัดให้เด็กได้เล่นเป็นกลุ่มหรือเล่นเป็นกลุ่มได้ตามความต้องการ เป็นการส่งเสริมจินตนาการการคิดสร้างสรรค์ มีการจัดสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ประกอบการเล่นทรายที่มีความปลอดภัย เพียงพอต่อจำนวนของเด็กเพื่อให้ได้ข้อมูลนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับพัชรี ผลโยธิน (2560) และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ สุคนธ์ สินธพานนท์ (2562) ยังกล่าวไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถส่งเสริมได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือ การจัดบรรยากาศภายในชั้นเรียนให้เด็กรู้สึกเป็นอิสระ ไม่ถูกควบคุมด้วยระเบียบวินัย ให้เด็กมีอิสระในการทำกิจกรรมได้ตามความสนใจ จะช่วยให้เด็กเกิด

ความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี ครูควรใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระ และคิดหาวิธีการแปลกใหม่ส่งเสริมให้เด็กใช้จินตนาการของตนเองและยกย่องชมเชยเมื่อเด็กจินตนาการได้แปลกใหม่กว่าคนอื่น

2. บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมการเล่นทราย ช่วยให้เด็กปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น หลังการจัดกิจกรรมการเล่นทราย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากครูมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมการเล่นทราย เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

2.1 ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเล่นทราย เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ดังที่ พัทรี ผลโยธิน (2560) ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมการเล่นทราย เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กปฐมวัยได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมการเล่นโดยครูอำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือ รวมถึงจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์อย่างหลากหลายในการทำกิจกรรมการเล่นทราย ทดลองเล่นทรายกับวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย เช่น ตะแกรงลอนทราย ถังน้ำ ที่ตักทราย ฯลฯ เล่นจินตนาการโดยใช้วัสดุสิ่งของเช่น สัตว์จำลอง ยานพาหนะประกอบการเล่น เป็นต้น สอดคล้องกับบุปผา เรืองรอง (2561) ที่ได้กล่าวว่า กิจกรรมการเล่นทรายเป็นการจัดทรายให้เด็กเล่น เป็นการตอบสนองธรรมชาติของเด็กปฐมวัยที่ชอบเล่นทรายและน้ำเป็นอันดับต้นๆ กับของเล่นที่มีอยู่ตามธรรมชาติ บางครั้งเด็กต้องการนำสิ่งของมาประกอบเรื่องราวในการเล่นทราย เช่น กิ่งไม้ ใบไม้ เปลือกหอย ขอนตักทราย พิมพ์ทำขนม เป็นต้น นอกจากนี้ รุ่งณา อัมรัตน์ (2565) ได้กล่าวว่า กิจกรรมการเล่นทรายเป็นกิจกรรมที่เด็กพึงพอใจในการสัมผัสกับสิ่งที่เป็นธรรมชาติทำให้เด็กเกิดการรับรู้และสนุกสนานเพลิดเพลิน

2.2 จัดบรรยากาศให้รู้สึกเป็นอิสระ ให้เด็กเล่นทรายกันเองตามต้องการ และความสนใจของแต่ละคนสนับสนุนและกระตุ้นให้เด็กสนใจปฏิบัติกิจกรรมด้วยการจัดอุปกรณ์ประกอบการเล่นทรายอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดมนุษยนิยม ซึ่งมาสโลว์ (Maslow and Rogers (1970. อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี, 2552) มีแนวคิดว่าคุณที่มีความคิดสร้างสรรค์เป็นผู้ที่รู้จักตนเองตามสภาพที่เป็นจริง เข้าใจตนเอง ยอมรับตนเองในส่วนที่บกพร่องและส่วนดี รู้ทั้งจุดอ่อนและจุดแข็ง และตระหนักในความสามารถในความสามารถของตนเอง พึ่งตนเอง ริเริ่มและนำตนเองได้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่

2.3 ยกย่องชมเชยเมื่อเด็กเล่นทรายได้แตกต่างจากเดิมและชื่นชมผลงานของเด็กเมื่อเด็กสามารถพัฒนาชิ้นงานได้แปลกใหม่ไม่เหมือนใคร ในขณะที่เด็กทำกิจกรรมครูควรสนทนากับเด็กเกี่ยวกับกิจกรรมการเล่นทราย ให้คำแนะนำเด็กเมื่อเด็กต้องการ ให้กำลังใจเด็กที่ยังไม่กล้าลงมือทำกิจกรรมเล่นทรายด้วยตัวเอง สอดคล้องกับ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2553) ได้กล่าวไว้ว่าการส่งเสริมให้เด็กที่ประสบความสำเร็จในการคิดสร้างสรรค์เกิดจากการเตรียมความพร้อมของ

ผู้ปกครองและการส่งเสริมของครู ทั้งการทำตนเป็นแบบอย่าง และการสร้างบรรยากาศโดยเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกและตัดสินใจเลือกสิ่งต่างๆด้วยตนเอง ครูและผู้ปกครองไม่ควรเข้าไปช่วยเหลือเด็กทุกอย่างในการทำกิจกรรมเล่นทราย แต่ควรเสนอแนะและให้กำลังใจเมื่อเด็กทำผิดพลาดหรือทำกิจกรรมไม่ประสบความสำเร็จ ยกย่องชมเชยเด็กเสมอทั้งต่อหน้าและลับหลัง พยายามจัดกิจกรรมให้มีความง่ายขึ้นเพื่อให้เด็กประสบผลสำเร็จในการทำกิจกรรมเล่นทราย

2.4 วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเล่นทราย ช่วยให้เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะครูได้จัดวัสดุอุปกรณ์ไว้ให้มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการ และความสนใจของเด็ก เนื่องจากเด็กมีโอกาสเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์มาประกอบการเล่นทรายอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับวัยและความต้องการในการเล่นของเด็ก ใช้วิธีกระตุ้นความสนใจของเด็กด้วยอุปกรณ์ที่แปลกใหม่ เด็กได้ใช้จินตนาการในการเลือกวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเล่นทรายด้วยตนเอง สามารถส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมภายใต้บริบทของสิ่งแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ได้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเล่นทราย ที่พัฒนาและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยได้แผนการจัดกิจกรรมการเล่นทรายที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างครอบคลุมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถพัฒนาได้หลากหลายกิจกรรม และด้วยสื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับวัย พัฒนาการของเด็กปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง

- จิตาภรณ์ ธนุพราน. (2553). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง. บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุบผา เรืองรอง. (2561). การวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนาครูและโรงเรียนเครือข่ายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- ประพันธ์สิริ สุเสาร์จ. (2553). การพัฒนาการคิด (ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์: ศูนย์หนังสือจุฬา.

- พัชรี ผลโยธิน. (25560). แหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย. ในประมวลสาระชุดวิชาการเล่นของเล่นและเครื่องเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย. หน่วยที่ 15. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
 นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รุ่งนภา อัมรัตน์. (2565), การจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเล่นทรายเพื่อพัฒนาความสามารถ ด้านการใช้กล้ามเนื้อเล็กของนักเรียนระดับอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแพงสะพัง.กรุงเทพฯ.คุรุสภาวิทยากรย.
- วนิช สุธารัตน์. (2560). ความคิดและความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น .
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2556). รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) โรงเรียนบ้านโชคชัยพัฒนา กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.กระทรวงศึกษาธิการ
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2550). การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- อารมณ สุวรรณपाल. (2560). การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยตามความคิดสร้างสรรค์. ในประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย. หน่วยที่ 8. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อารี พันธุ์มณี. (2552). ฝึกให้คิดเป็นคิดให้สร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ไยไหม.
- Masiow,A.H. and Rogers,C.R.(1970).*Motivation and personality*.2. ed.New York: Harper & Row.
- Torrance, E.P. (1962). *Education and Creative Potential* Minneapolis. The University of Minnesota Press
- UNESCO-UNEP. (1983). *Glossary of environmental education terms*. Paris : UNESC

